

CS

CS

CS

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 5.11.2010
KOM(2010) 620 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**Šestá zpráva
ohledně přetrvávajících případů, ve kterých některé třetí země neuplatňují ve věci
bezvízového styku zásadu vzájemnosti**

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Výsledky dosažené od předložení páté zprávy Komise o uplatňování zásady vzájemnosti	3
2.1.	Austrálie	3
2.2.	Brazílie	5
2.3.	Brunej Darussalam	6
2.4.	Kanada.....	6
2.5.	Japonsko.....	9
2.6.	Spojené státy americké (USA)	9
3.	Závěr	12

1. ÚVOD

Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic členských států vízum (příloha I nařízení; dále jen „negativní seznam“), jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (příloha II nařízení; dále jen „pozitivní seznam“)¹, je základním nástrojem pro naši společnou vízovou politiku a poskytuje rovněž mechanismus vzájemnosti pro případy, kdy třetí země na pozitivním seznamu zachovává nebo nově zavádí vízovou povinnost pro občany jednoho či více členských států².

Podle prvních čtyř zpráv³ bylo při řešení problémů spojených s neuplatňováním vzájemnosti postupně dosahováno pokroku. Z páté zprávy o uplatňování zásady vzájemnosti⁴ ze dne 19. října 2009 vyplynulo, že jen pět třetích zemí na pozitivním seznamu nadále požaduje víza od občanů jednoho či více členských států.

Komise téhož dne přijala *ad hoc* zprávu o znovuzavedení vízové povinnosti pro občany České republiky ze strany Kanady⁵. Poprvé od zavedení nového mechanismu vzájemnosti v oblasti víz v roce 2005 třetí země na pozitivním seznamu znovuzavedla vízovou povinnost pro občany členského státu. Komise dospěla k závěru, že pokud Kanada nepodnikne kroky k usnadnění formalit pro české občany, kteří chtějí navštívit Kanadu, a do konce roku 2009 nestanoví opatření, která by vedla k obnovení bezvízového styku pro tyto občany, doporučí zavedení či znovuzavedení vízové povinnosti pro určité kategorie kanadských občanů.

Obě zprávy byly předloženy Radě pro spravedlnost a vnitřní věci dne 23. října 2009. Rada vyzvala Komisi, aby pokračovala v úsilí o dosažení úplné vzájemnosti v případě třetích zemí, které v rozporu se zásadou vzájemnosti i nadále uplatňují vízovou povinnost, a aby tak činila zejména v otázce znovuzavedení bezvízového styku pro státní příslušníky České republiky ve vztahu ke Kanadě.

V šesté zprávě o uplatňování zásady vzájemnosti jsou shrnuty výsledky úsilí vynaloženého od 19. října 2009.

2. VÝSLEDKY DOSAŽENÉ OD PŘEDLOŽENÍ PÁTÉ ZPRÁVY KOMISE O UPLATŇOVÁNÍ ZÁSADY VZÁJEMNOSTI

2.1. Austrálie

Současná situace

¹ Úř. věst. L 81, 21.3.2001, s. 1.

² Současný mechanismus vzájemnosti v oblasti víz byl zaveden nařízením Rady (ES) č. 851/2005 ze dne 2. června 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001 (Úř. věst. L 141, 4.6. 2005, s. 3).

³ KOM(2006) 3 v konečném znění ze dne 10.1.2006, KOM(2006) 568 v konečném znění ze dne 2.10.2006, KOM(2006) 533 v konečném znění ze dne 13.9.2007, KOM(2008) 486 v konečném znění/2 ze dne 9.9.2008.

⁴ KOM(2009) 560 v konečném znění.

⁵ KOM(2009) 562 v konečném znění.

Od 27. října 2008 jsou občané všech členských států a zemí přidružených k Schengenu oprávněni využívat systém eVisitor bez ohledu na předchozí status (tj. ETA nebo eVisa)⁶. Systém „eVisitor“ povoluje návštěvu Austrálie za účelem turistiky či podnikání osobám, jejichž pobyt v zemi nepřesáhne při jedné návštěvě dobu tří měsíců. Vízum udělené prostřednictvím tohoto systému je platné po dobu 12 měsíců od data vydání.

Zpracovávání žádostí o vízum prostřednictvím systému eVisitor

Od zavedení systému eVisitor poskytovala Austrálie Komisi pravidelně zprávy o statistikách ohledně žádostí eVisitor, v nichž jsou zahrnuty všechny členské státy. Třetí zpráva za období od 1. července 2009 do 31. října 2009 byla předložena dne 18. ledna 2010. Během tohoto období bylo uděleno 132 036 víz prostřednictvím systému eVisitor, z toho 88,54 % bylo uděleno automaticky. S výjimkou občanů Rumunska (28,99 %), Bulharska (40,95 %) a Slovenska (69,92 %) překračuje podíl automaticky udělených víz 82 %, přičemž nejvyšší podíl 95,59 % připadá na občany Řecka. V souvislosti s obavami ohledně integrity žadatelů z některých členských států se Austrálie rozhodla zpracovávat více jejich žádostí manuálně a pečlivěji je prověřovat. Zamítnuto bylo 745 žádostí, z toho 263 žádostí podaných rumunskými občany. Kromě toho statistiky dokazují, že průměrný modifikovaný počet návštěvníků⁷, kteří se nevrátí do své země, činil 0,71 %, zatímco Lotyšsko mělo nejvyšší podíl, a to 5,63 %.

Dále byl předložen přehled za první celý rok provozu systému eVisitor (27. říjen 2008 – 31. říjen 2009). Během tohoto roku bylo podáno 358 273 žádostí, z toho 86,94 % bylo uděleno automaticky. Zamítnuto bylo 1 863 žádostí, z toho 761 žádostí rumunských občanů. Průměrný modifikovaný počet návštěvníků, kteří se nevrátí do své země, činil 0,59 %, zatímco nejvyšší podíl ve výši 4,83 % připadl na Rumunsko. Austrálie prohlásila, že i když se během prvního roku neobjevily další obavy ohledně integrity, je třeba žádosti podané občany Bulharska a Rumunska nadále sledovat.

Dne 4. dubna 2010 předložila Austrálie čtvrtou zprávu za období od 1. července 2009 do 31. ledna 2010. Během tohoto období bylo uděleno 255 178 víz prostřednictvím systému eVisitor, z toho 87,69% bylo uděleno automaticky. Nejnižší podíl automaticky udělených víz mělo Rumunsko (25,63 %) a Bulharsko (36,61 %). Na Rumunsko připadl nejvyšší modifikovaný počet návštěvníků, kteří se nevrátí do své země, a to 6,23 %; podíl Bulharska činil 3,72 %, přičemž průměrný podíl činil 0,75 %.

Dne 10. června 2010 Austrálie předložila pátou zprávu za období od 1. července 2009 do 30. dubna 2010 a za období od 1. července 2008 do 30. dubna 2009. Srovnání těchto dvou období ukazuje, že se podíl automaticky udělených víz zvýšil z 85,32 % na 87,09 %. Podíl automaticky udělených víz se však výrazně snížil v případě žadatelů z Bulharska (z 87,30 % na 35,38 %) a Rumunska (ze 78,57 % na

⁶ Další informace o ETA a elektronických vízech (eVisa) jsou uvedeny v příloze 2 první zprávy o uplatňování zásady vzájemnosti (KOM(2006) 3 v konečném znění).

⁷ Modifikovaný počet návštěvníků, kteří se nevrátí do své země, je počet návštěvníků v procentech, kteří přicestovali, platnost jejich původních víz uplynula během vykazovaného období a buď protiprávně zůstali v Austrálii, odcestovali s neplatným vízem, nebo požádali o další vízum, a to jiné, než vízum, o kterém se předpokládá, že je pro Austrálii přínosné.

27,94 %). To odpovídá skutečnosti, že v souvislosti s obavami ohledně integrity Austrálie zpracovává více jejich žádostí manuálně. Austrálie dále prohlásila, že také žádosti podané lotyšskými občany vzbuzují obavy ohledně integrity.

Hodnocení, zda systém eVisitor odpovídá, či neodpovídá procesu žádání o schengenská víza, se dokončuje a bude v nejbližší době předloženo v samostatném dokumentu.

Hodnocení

Systém eVisitor v zásadě umožňuje rovné zacházení s občany všech členských států a zemí přidružených k Schengenu. Kromě toho zůstává průměrný procentuální podíl automaticky udělených víz velmi vysoký. Ze zpráv však rovněž vyplývá, že v souvislosti s obavami Austrálie ohledně integrity jsou žádosti občanů některých členských států zpracovávány převážně manuálně, aby bylo možné provést dodatečné přezkoumání. Komise tedy bude nadále pozorně sledovat zpracovávání žádostí prostřednictvím systému eVisitor.

2.2. Brazílie

Současná situace

Pro vstup do Brazílie stále potřebují vízum občané čtyř členských států (Estonska, Kypru, Lotyšska, a Malty).

Kroky s cílem nastolit uplatňování vzájemnosti

V posledním kole jednání, které probíhalo v Brasílii od 29. září do 1. října 2009, bylo dokončeno znění dohody mezi Evropskou unií a Brazílií o zrušení vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty pro držitele běžných cestovních pasů, a jednání proto byla uzavřena. Jednání o dohodě o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických, služebních či úředních cestovních pasů byla ukončena dne 19. listopadu 2009.

Dosud otevřená otázka ohledně jednostranného prohlášení Evropské unie ve vztahu k Brazílii s cílem ochránit platné dvoustranné dohody (podle kterých je zrušena vízová povinnost pro kategorie cestujících, na něž se nevztahuje dohoda mezi EU a Brazílií) byla vyřešena na základě výměny dopisů mezi Komisí a Brazílií v období od února do dubna 2010. Evropská komise ve svém dopise prohlašuje, že Evropská unie může pozastavit provádění dohody platné pro držitele běžných cestovních pasů, pokud by Brazílie začala vypovídat platné dvoustranné dohody. Ve své odpovědi Brazílie vzala na vědomí prohlášení EU a znovu potvrdila svůj úmysl opětovně případ od případu a ve spolupráci s druhou stranou projednat některé dvoustranné dohody.

Obě dohody byly formálně parafovány dne 28. dubna 2010.

Komise dne 6. srpna 2010 přijala návrhy rozhodnutí o podpisu a uzavření dvou dohod mezi EU a Brazílií o zrušení vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty. Rada přijala rozhodnutí o podpisu na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci ve dnech 7.–8. října 2010, což umožní EU formálně podepsat dohody s Brazílií.

Hodnocení

Komise vítá parafování příslušných dohod o zrušení vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty pro držitele běžných cestovních pasů a pro držitele diplomatických, služebních či úředních cestovních pasů. Komise doufá, že obě strany budou moci co nejdříve ratifikovat obě dohody v rámci svých vnitřních postupů, aby se zajistilo, že občané všech členských států budou mít možnost bezvízového cestování do Brazílie.

2.3. Brunej Darussalam

Současná situace

Občané všech členských států jsou zproštěni vízové povinnosti u pobytů nepřesahujících 30 dní. Bezvízový styk lze přímo na místě prodloužit dvakrát, pokaždé o 30 dnů, na maximálně devadesátidenní bezvízový pobyt. Občané USA však jsou přednostně osvobozeni od vízové povinnosti pro pobyty do 90 dnů, pokud jsou držiteli běžně strojově čitelných pasů.

Kroky s cílem nastolit uplatňování vzájemnosti

Komise vedla další konzultace s misí Bruneje Darussalam při Evropské unii na technické úrovni, aby projednala možnost osvobození občanů EU od vízové povinnosti pro pobyty do 90 dnů. Proběhla interní jednání mezi ministerstvy Bruneje Darussalam o možnostech prodloužení bezvízového styku pro pobyty do 90 dnů. Orgány Bruneje Darussalam však v případě těchto pobytů požádaly EU, aby podala formální žádost o prodloužení bezvízového styku. Komise dne 24. června 2010 formálně požádala orgány Bruneje Darussalam, aby občany EU osvobodily od vízové povinnosti pro pobyty do 90 dnů.

Hodnocení

Komise vyčká, až orgány Bruneje Darussalam zareagují na její formální žádost, a poté případně stanoví další opatření.

2.4. Kanada

Současná situace

Vízová povinnost i nadále platí pro státní příslušníky Bulharska, České republiky a Rumunska.

Současný stav, pokud jde o Českou republiku

Poté, co Kanada dne 14. července 2009 znovuzavedla vízovou povinnost pro občany České republiky, Komise dne 19. října 2009 přijala *ad hoc* zprávu o tomto znovuzavedení. Komise uvedla dvě podmínky, které má Kanada uspokojivým způsobem splnit do konce roku 2009: obnovit v České republice oddělení pro vydávání víz a stanovit opatření, jež by vedla k obnovení bezvízového styku pro české občany. Pokud by Kanada tyto dvě podmínky nesplnila, Komise by doporučila zavést či znovuzavést vízovou povinnost pro určité kategorie kanadských občanů.

Dopisem ze dne 10. prosince 2009 Kanada informovala Komisi, že od 21. prosince 2009 mohou čeští žadatelé o vízum předkládat své žádosti, hovořit s pracovníkem z

vízového oddělení a vyzvedávat svá víza na kanadském velvyslanectví v Praze. Na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dne 25. února 2010 Komise poukázala na to, že otevřením vízového oddělení v Praze od 21. prosince 2009 byla splněna první ze dvou podmínek stanovených v *ad hoc* zprávě.

Dne 15. března 2010 proběhlo v Praze druhé zasedání odborné pracovní skupiny Kanada – Česká republika, kterého se zúčastnila také Komise. Na zasedání bylo možné podrobně projednat případný obsah souboru opatření, jejichž splnění by vedlo k tomu, aby Kanada rozhodla o budoucím zrušení vízové povinnosti pro české občany. Na základě této diskuse Komise nastínila soubor opatření, který sestává ze dvou částí: za první, z opatření, s nimiž se již začalo a která mají v dlouhodobém horizontu předcházet situacím podobným té, která vedla Kanadu k znovuzavedení vízové povinnosti pro Českou republiku; za druhé, z opatření, na jejichž základě by Kanada mohla rozhodnout o zrušení vízové povinnosti ještě před tím, než budou první opatření plně provedena. Kanada i Česká republika souhlasily s tímto nástinem souboru opatření.

Dne 30. března 2010 kanadská vláda předložila v parlamentu vyváženou reformu imigračního zákona (Balanced Refugee Reform Act (návrh zákona C-11)). Návrh zákona předpokládá změny v Radě pro imigraci a uprchlíky, úřadu pro určování bezpečných zemí původu, omezování posouzení rizik prováděných před vyhoštěním a další postupy následující po podání žádosti, jakož i rychlé vyhoštění odmítnutých žadatelů o azyl. Tyto změny by měly umožnit přijímat rychleji rozhodnutí, poskytovat ochranu osobám, které ji potřebují, a rychleji vyhostit odmítnuté žadatele. Po schválení návrhu v poslanecké sněmovně a senátu udělila dne 29. června 2010 generální guvernérka královský souhlas, aby se návrh mohl stát zákonem. Během tohoto období provádění zákona musí být vypracovány další předpisy a prováděcí pokyny a musí být zaměstnán a vyškolen další personál. Dne 14. května 2010 proběhlo v Ottawě třetí zasedání odborné pracovní skupiny Kanada – Česká republika, kterého se zúčastnila také Komise. Základem diskusí byl nástin souboru opatření dohodnutých po zasedání v Praze. Diskutovalo se o každém bodě uvedeném v nástinu a pro každý bod byla stanovena opatření a lhůty. Bylo dosaženo dohody ohledně dokumentu, který předložila Česká republika: „Opatření týkající se vízového režimu mezi Českou republikou a Kanadou (dohodnutá odbornou pracovní skupinou na zasedání v Ottawě dne 14. května 2010)“.

Dne 20. září 2010 proběhlo v Praze čtvrté zasedání odborné pracovní skupiny Kanada – Česká republika, kterého se opět zúčastnila Komise. Na tomto zasedání byl zhodnocen pokrok, kterého bylo dosaženo při provádění akcí dohodnutých v dokumentu „Opatření týkající se vízového režimu mezi Českou republikou a Kanadou“. Bylo dohodnuto, že Kanada v rámci přezkumu své vízové politiky v listopadu nebo počátkem prosince 2010 vyšle do České republiky misi odborníků, která se bude věnovat shromažďování údajů. Kanada sdělila, že by měla být přijata prováděcí nařízení k vyvážené reformě imigračního zákona a že zákon by měl vstoupit v platnost před koncem roku 2011.

Současný stav, pokud jde o Bulharsko a Rumunsko

Otázka osvobození všech občanů EU od vízové povinnosti byla vznesena při několika příležitostech, zejména na summitu EU a Kanady dne 5. května 2010, na kterém Evropská unie důrazně naléhala na splnění společného cíle bezvízového

cestování do Kanady pro všechny občany EU. Kanada znovu potvrdila svůj závazek odstranit přetrvávající překážky, aby bylo tohoto společného cíle co nejdříve dosaženo.

Po technických návštěvách kanadských úředníků v Bulharsku a Rumunsku v dubnu 2008 sdělila Kanada Bulharsku a Rumunsku v březnu 2009 nejdůležitější výsledky svého přezkumu. Oba členské státy předložily aktualizované informace k výsledkům přezkumu. Kanada sdělila oběma členským státům své přetrvávající obavy, vyjádřila svůj úmysl dále spolupracovat a oznámila, že by ocenila předložení dalších aktualizovaných informací k oblastem, kterých se její obavy týkají.

Od předložení poslední zprávy se kanadští úředníci několikrát sešli s úředníky rumunského velvyslanectví v Ottawě. Kanada rumunským orgánům sdělila, že nemá v současné době v úmyslu zrušit vízovou povinnost. Dále Kanada oběma členským státům sdělila, že bude nadále sledovat podmínky v těchto zemích a pokrok, kterého bylo v Rumunsku a Bulharsku dosaženo při plnění kritérií stanovených Kanadou pro zrušení vízové povinnosti.

Hodnocení

Pokud jde o situaci v České republice, Komise stanovila dvě podmínky, které musí Kanada splnit. První podmínka byla splněna otevřením vízového oddělení v Praze dne 21. prosince 2010.

Druhá podmínka, tedy soubor opatření vedoucích k obnově bezvízového styku pro české občany, je podle názoru Komise nyní rovněž splněna. V návaznosti na třetí zasedání odborné pracovní skupiny Kanada – Česká republika se oba státy dohodly přijmout dokument vypracovaný Českou republikou. Má sice název „Opatření týkající se vízového režimu mezi Českou republikou a Kanadou (dohodnutá odbornou pracovní skupinou na zasedání v Ottawě dne 14. května 2010)“, avšak Komise zjistila, že tento dokument představuje „soubor opatření“, čímž splňuje druhou podmínku. Komise se proto domnívá, že Kanada splnila obě podmínky stanovené v *ad hoc* zprávě.

Na čtvrtém zasedání odborné pracovní skupiny Kanada – Česká republika dne 20. září 2010 v Praze bylo při provádění souboru opatření dosaženo dalšího pokroku; zejména bylo dohodnuto, že Kanada v rámci přezkumu své vízové politiky před koncem roku 2010 vyšle do České republiky misi, která se bude věnovat shromažďování údajů, z čehož by mohly vyplynout konkrétní vyhlídky, že Kanada přijme rozhodnutí o návratu ke zrušení vízové povinnosti pro české občany. Komise se proto domnívá, že v této fázi nejsou potřeba žádná odvetná opatření proti Kanadě. Komise však bude pečlivě sledovat, jakého pokroku bude dosaženo při provádění souboru opatření, a zejména to, jak rychle a účelně Kanada využije údaje nasbírané misí vyslanou do České republiky před koncem roku 2010. Komise má dále za to, že s opětovným zrušením vízové povinnosti pro občany České republiky by se nemělo čekat až do provádění azylové reformy v Kanadě; Česká republika, Kanada a Komise v zápisu z druhého zasedání odborné pracovní skupiny ze dne 15. března 2010 souhlasily s tím, že „přijetí nových kanadských právních předpisů v oblasti azylu, které však nebudou provedeny před rokem 2013, by nemělo být předpokladem pro zrušení vízové povinnosti; provedení souboru dalších opatření by Kanadě umožnilo přijmout rozhodnutí o zrušení vízové povinnosti před datem provedení nových

kanadských právních předpisů v oblasti azylu“, což Kanada na čtvrtém zasedání odborné pracovní skupiny dne 20. září 2010 potvrdila.

Pokud jde o Bulharsko a Rumunsko, je si Komise vědoma, že obě země dosud nesplňují všechna kritéria stanovená Kanadou pro zrušení vízové povinnosti. Nicméně Komise bude pečlivě sledovat situaci a bude pokračovat v diskusích s Kanadou s cílem dosáhnout pokroku na cestě ke zrušení vízové povinnosti pro občany Bulharska a Rumunska.

2.5. Japonsko

Současná situace

Všem členským státům je umožněn bezvízový styk s Japonskem. Avšak bezvízový styk pro občany Rumunska byl umožněn pouze dočasně, od 1. září 2009 do 31. prosince 2011.

Dočasné zrušení vízové povinnosti pro občany Rumunska

Japonsko prohlásilo, že provede hodnocení dočasného zrušení vízové povinnosti pro občany Rumunska rok po jeho vstupu v platnost. Od září do prosince 2010 bude imigrační úřad Ministerstva spravedlnosti Japonska sbírat a vyhodnocovat příslušné informace, mj. také informace o překročení povolené délky pobytu.

Atašé vyslaný rumunským Ministerstvem správy a vnitra na rumunské velvyslanectví v Japonsku, což bylo jednou z podmínek dočasného zrušení vízové povinnosti, rozvíjel v rámci spolupráce těsné vztahy s japonským imigračním úřadem.

Hodnocení

Komise vyčká hodnocení prvního roku dočasného zrušení vízové povinnosti pro rumunské občany ze strany japonského imigračního úřadu a doufá, že toto hodnocení povede ke změně dočasného zrušení vízové povinnosti na trvalé zrušení.

2.6. Spojené státy americké (USA)

Současná situace

Vízová povinnost se i nadále vztahuje na státní příslušníky Bulharska, Kypru, Polska a Rumunska.

Dne 5. dubna 2010 se k programu bezvízového styku připojilo Řecko.

Kroky s cílem nastolit uplatňování vzájemnosti

Komise na jednáních s americkými orgány na technické a politické úrovni opakovaně upozorňovala na problematiku neuplatňování zásady vzájemnosti, a to zejména na setkání ministerské trojky EU-USA v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí dne 28. října 2009, na zasedání pracovní skupiny EU-USA ve dnech 10. prosince 2009 a 10. března 2010, na neformálních zasedáních vysokých představitelů ministerstev spravedlnosti a vnitřních věcí EU a USA v lednu 2010 a v

červenci 2010 a na zasedání ministrů spravedlnosti a vnitřních věcí EU a USA ve dnech 8. a 9. dubna 2010. Dne 2. listopadu 2009 byla ve federálním rejstříku USA, svazek 74, č. 210, zveřejněna konečná pravidla pro lékařské prohlídky cizinců, která vstoupila v platnost 4. ledna 2010. Podle tohoto pravidla bylo HIV/AIDS odstraněno ze seznamu přenosných chorob. To znamená, že osoby infikované HIV/AIDS mohou do 4. ledna 2010 cestovat v rámci programu bezvízového styku.

Dne 20. ledna 2010 zavedl Úřad USA pro cla a ochranu hranic šedesátidenní přechodné období k prosazování používání Elektronického systému cestovních povolení (ESTA) ze strany leteckých přepravců. Letecké společnosti mohou cestujícím v rámci programu bezvízového styku bez povolení z ESTA odmítnout nástup do letadla.

Dne 4. března 2010 prezident Obama svým podpisem uvedl v platnost zákon H.R. 1299 o technických úpravách zákona z roku 2009 pro policejní síly USA v Capitolu, který obsahuje také zákon na podporu cestování z roku 2009 („Travel Promotion Act“). Zákonem na podporu cestování se mění zákon o přistěhovalectví a státní příslušnosti v tom smyslu, že ministryně pro vnitřní bezpečnost nejpozději šest měsíců po přijetí zákona na podporu cestování zavede poplatek za používání systému ESTA a začne s hodnocením systému poplatků a s jejich vybíráním. Počáteční poplatek činí 10 USD za cestovní povolení; dále bude ministryně pro vnitřní bezpečnost určena částka, která alespoň zajistí náhradu všech nákladů na poskytování a správu systému ESTA. Ohledně poplatku byly při několika příležitostech i písemně vyjádřeny obavy (podrobnější informace o obavách vyjádřených v různých demarších viz pátá zpráva o uplatňování zásady vzájemnosti)⁸. Kromě toho Evropská unie a Japonsko opětovně vyjádřily své obavy dne 23. prosince 2009 ve společném dopise ministryni zahraničních věcí Clintonové a ministryni pro vnitřní bezpečnost Napolitanové.

Dne 20. května 2010 ministryně pro vnitřní bezpečnost oznámila, že pro cestující v rámci programu bezvízového styku zruší formulář pro vjezd/výjezd (I-94W) v papírové podobě. Do konce tohoto léta bude používání formuláře I-94W v papírové podobě zrušeno na všech letištích. To znamená, že cestující musí požádat o cestovní povolení prostřednictvím ESTA pouze na internetu a nemusí již vyplňovat dodatečný formulář I-94W. Dne 6. srpna 2010 – při dodržení harmonogramu uvedeného v zákonu na podporu cestování – oznámilo ministerstvo USA pro vnitřní bezpečnost, cla a ochranu hranic prozatímní konečná pravidla ohledně poplatku na podporu cestování a poplatku za používání Elektronického systému cestovních povolení (ESTA), která vstoupila v platnost 8. září 2010. Podle těchto pravidel musí žadatelé používající systém ESTA zaplatit poplatek ve výši 14 USD, který je součtem 10 USD na cestovní povolení stanovené zákonem na podporu cestování a poplatku ve výši 4 USD, který alespoň zajistí náhradu všech nákladů na poskytování a správu systému ESTA. Poplatek 4 USD je účtován všem žadatelům, kteří žádají o elektronické cestovní povolení, zatímco poplatek 10 USD je účtován pouze za schválené žádosti ESTA.

⁸ KOM(2009) 560 v konečném znění, s. 7 a 8.

Poplatek ESTA je požadován za nové registrace od 8. září 2010 včetně. Pokud je cestující v systému ESTA již registrován, nemusí se v zásadě znovu zaregistrovat a také nemusí po 8. září 2010 platit poplatek.

Platba musí proběhnout prostřednictvím vybraných kreditních nebo debetních karet. Ministerstvo pro vnitřní bezpečnost nyní prověřuje, jaké další možnosti plateb lze využít v budoucnosti.

Téhož dne, kdy USA oznámily prozatímní konečná pravidla ohledně poplatku ESTA, předložila Komise veřejné prohlášení, v němž vyjadřuje na jedné straně pochopení, že toto rozhodnutí se přijímá v souladu s právními závazky podle zákona na podporu cestování, avšak na druhé straně velmi lituje, že byl poplatek zaveden. EU a Komise opakovaně poukázaly na své již několikrát vznesené obavy, že tyto nové požadavky, platné výlučně pro cestující v rámci programu bezvízového styku, nejsou slučitelné se závazkem USA usnadnit transatlantickou mobilitu a budou pro evropské občany představovat další břemeno.

Komise dne 7. října 2010 zaslala v rámci veřejné konzultace vyhlášené USA písemné připomínky k těmto prozatímním konečným pravidlům, v nichž opět poukázala na své obavy týkající se překážek, které brání transatlantické mobilitě a které byly vytvořeny těmito novými požadavky, a uvedla k jednotlivým ustanovením těchto prozatímních pravidel konkrétní připomínky, např. k platebním prostředkům a k aspektům ochrany údajů.

Konečná pravidla pro ESTA ještě nebyla ve federálním rejstříku USA zveřejněna. Jakmile se tak stane, Komise vydá konečné posouzení s ohledem na možné změny, včetně zavedení poplatku za ESTA.

„Dvojitý přístup“ schválený Výborem stálých zástupců (Coreper) dne 12. března 2008 vyžaduje zvláštní pozornost při výkonu vnějších pravomocí v rámci Lisabonské smlouvy. To je něco, co bude Komise pečlivěji prověřovat. Přestože činnosti EU v tomto směru ještě nejsou ukončeny, USA umožnily dalším členským státům přístup do programu bezvízového styku, např. Řecku v dubnu 2010. Dále je třeba poznamenat, že některé právní požadavky USA týkající se (další) účasti v programu bezvízového styku, které spadají do pravomoci EU a které by měly být po výměně dopisů mezi EU a USA označeny za splněné, dosud nebyly některými členskými státy splněny, např. vydávání biometrických pasů.

Hodnocení

Komise je potěšena, že se Řecko také zapojilo do programu bezvízového styku. Jelikož ještě neexistuje biometrický systém pro výstup ze země, jehož prostřednictvím lze ověřit odlet minimálně 97 procent cizích státních příslušníků, kteří opouštějí zemi z letišť USA (což byla jedna z podmínek zákona vydaného v souvislosti s teroristickými útoky z 11. září 2001), míra zamítnutých žádostí o vízum zůstává na hodnotě tří procent. To znamená, že na základě nejnovějších hodnot ohledně zamítnutých žádostí o vízum u těch čtyř členských států, které se ještě nezapojily do programu bezvízového styku, dosahuje prahové hodnoty 3 % pouze Kypr. Kypr však nesplňuje jiná právní kritéria stanovená USA pro účast v programu bezvízového styku. Komise bude vůči USA nadále upozorňovat na

problematiku neuplatňování zásady vzájemnosti, aby bylo co nejdříve dosaženo úplné vzájemnosti v oblasti víz.

Pokud jde o otázku HIV/AIDS, Komise vítá, že bylo HIV/AIDS odstraněno ze seznamu přenosných chorob a že osoby infikované HIV/AIDS mohou nyní cestovat v rámci programu bezvízového styku.

Pokud jde o prozatímní konečná pravidla ohledně poplatku ESTA, Komise sice chápe, že toto rozhodnutí se přijímá v souladu se závazky podle zákona na podporu cestování, avšak velmi lituje, že USA tento nový poplatek zavedly. Komise opětovně vyjádřila své obavy vznesené již v různých demarších na úrovni EU, že zavedení poplatku za ESTA představuje pro evropské občany cestující do USA dodatečné břemeno a není slučitelné s často opakovaným závazkem podporovat transatlantické kontakty a transatlantickou spolupráci. Komise zaslala 7. října 2010 v rámci veřejné konzultace vyhlášené USA písemné připomínky k těmto prozatímním konečným pravidlům ohledně poplatku ESTA. Komise bude nadále vyjednávat vůči USA své obavy ohledně poplatku ESTA.

Komise dosud nedokončila své hodnocení systému ESTA z hlediska, zda odpovídá procesu žádání o schengenská víza, neboť konečná pravidla pro ESTA ještě nebyla ve federálním rejstříku USA zveřejněna. Vybírání poplatku bude bezpochyby dalším faktorem tohoto hodnocení.

3. ZÁVĚR

Provádění nového mechanismu vzájemnosti v oblasti víz zavedeného v roce 2005 nařízením Rady (ES) č. 851/2005 lze považovat za uspokojivé. Austrálie a Japonsko nyní umožňují rovné zacházení s občany všech členských států, avšak konečné posouzení, zda bylo dosaženo úplné vzájemnosti v oblasti víz, lze provést až po dalším hodnocení systému eVisitor a po trvalém zrušení vízové povinnosti pro rumunské občany. Evropská unie v brzké době podepíše s Brazílií dvě dohody o zrušení vízové povinnosti, jednu pro držitele běžných cestovních pasů, druhou pro držitele diplomatických, služebních či úředních cestovních pasů, což zajistí uplatňování zásady vzájemnosti v oblasti víz. Komise bude usilovat o brzkou ratifikaci těchto dohod ze strany Evropské unie a sledovat ratifikaci ze strany Brazílie.

Přetrvává pouze velmi omezený počet případů, kdy uznávání není vzájemné, z toho dva případy mají zvláštní povahu:

- Brunej Darussalam osvobozuje všechny občany EU od vízové povinnosti, avšak toto osvobození je platné pouze po dobu 30 dnů; je možné je dvakrát prodloužit, vždy o 30 dní. Komise bude nadále vyvíjet úsilí o dosažení úplné vzájemnosti, ačkoli stávající situace nepůsobí občanům EU žádné problémy,
- Kanada znovuzavedla vízovou povinnost pro české občany. Byl však stanoven soubor opatření, jehož cílem je umožnit Kanadě opětovné zrušení vízové povinnosti pro občany České republiky ještě dříve, než budou provedeny nové kanadské právní předpisy v oblasti azylu. Komise však bude pečlivě sledovat, zda je soubor opatření prováděn způsobem orientovaným na výsledky, a zejména to,

jak rychle a účelně Kanada využije údaje nasbírané misí vyslanou do České republiky před koncem roku 2010.

Při řešení zbývajících případů, kdy uznávání není vzájemné, tj. případů USA (vízová povinnost pro občany Bulharska, Kypru, Rumunska a Polska) a Kanady (vízová povinnost pro občany Bulharska a Rumunska), je EU konfrontována s mezemi svého mechanismu vzájemnosti, jak je stanoven ve stávajícím *acquis*. V těchto případech příslušné členské státy podle názoru třetích zemí nesplňují objektivní kritéria pro zrušení vízové povinnosti stanovená jednostranně těmito třetími zeměmi v jejich vnitrostátních právních předpisech (tj. nevydávají biometrické pasy, nedosahují prahové hodnoty ohledně zamítnutých žádostí o vízum a/nebo ohledně překročení délky povoleného pobytu).

Komise bude i nadále dotyčné třetí země na tyto otázky upozorňovat při všech vhodných příležitostech a na všech příslušných fórech. Komise zároveň vyzývá Evropský parlament, Radu a členské státy, aby uvážily, jak dále tyto případy neuplatňování vzájemnosti řešit.